C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-32/26 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
1-25155631-03-21rji-22012026 Judecător: Igor Negreanu

D E C I Z I E
În numele Legii
04 iunie 2026

Colegiul penal al Curții de Apel Nord
În completul compus din:
Președintele completului, judecător Ghenadie Liulca
Judecători Aurelia Andronache, Ludmila Iarmaliuc

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursurile declarate de către condamnatul Tcaci Maxim și avocatul acestuia Șova Ion, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 19 decembrie 2025, privind examinarea plângerii condamnatului **Tcaci Maxim** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursurilor, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

La data de 05 noiembrie 2025 condamnatul Tcaci Maxim a depus plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 19 decembrie 2025 a fost respinsă plângerea condamnatului Tcaci Maxim împotriva instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului ca fiind neîntemeiată în partea solicitării de constatare a astfel de condiţii de detenţie pe perioada deţinerii condamnatului în izolatorul Comisariatului de poliţie Chişinău şi ca fiind depusă tardiv în partea solicitării de constatare a astfel de condiţii de detenţie pe perioada deţinerii condamnatului Penitenciarul nr.13 Chişinău.

Nefiind de acord cu încheierea dată, a declarat recurs în termen:

-condamnatul Tcaci Maxim solicitând casarea integrală a încheierii atacate, admiterea plângerii condamnatului Tcaci Maxim; pronunţarea unei noi hotărâri privind constatarea deţinerii în condiţii inumane şi degradante: în izolatorul de

detenţie provizorie din mun. Chişinău pe o perioadă de 90 de zile; în Penitenciarul nr.13 Chişinău în perioada 30.06.2005-26.06.2006 şi în perioada când condamnatul a fost escortat pentru efectuarea măsurilor de urmărire penală, aplicarea consecinţelor prevăzute de art.473^2-473^4 Cod procedură penală.

În argumentarea poziției a menționat că instanța de fond a comis o eroare gravă de drept material, reținând că cererea ar fi tardivă, ignorând caracterul absolut şi imprescriptibil al interdicției tratamentelor inumane şi degradante. Instanța a apreciat în mod greşit că mecanismul compensatoriu introdus la 01.01.2019 ar exclude posibilitatea constatării unor încălcări anterioare acestei date. Instanţa recunoaşte implicit caracterul inuman al condiţiilor din Penitenciarul nr.13 Chişinău, dar refuză constatarea exclusiv pe motive formale, golind mecanismul compensatoriu de finalitatea sa legală, condamnatul a fost deţinut fără întrerupere în custodia statului, în condiţii constatate repetat ca fiind inumane şi degradante, atât la nivel naţional, cât şi internaţional.

A notat că, raportul privind condiţiile de detenţie prezentat de administraţia Penitenciarului nr.13-Chişinău este unul eronat, deoarece conţine date irelevante şi care nu corespund realităţii. Celula nr.60 din Penitenciarul nr. 13-Chişinău este situată la etajul 2 (având statut de carantină în anul 2005-2006), iar în perioada respectivă, persoanele inculpate/condamnate care au comis crime excepţional de grave au fost deţinute exclusiv la etajul 1, de tip semisubsol. Mai mult, administraţia Penitenciarului nr. 13-Chişinău, în raport, face trimitere la actele normative elaborate în anii 2020-2025, fără să ţină cont de faptul că, în speţă, deţinutul invocă deţinerea sa în condiţii inumane şi degradate pentru anii 2005-2006 şi de fiecare dată când a fost escortat şi deţinut în urma măsurilor de urmărire penală, ultima dată în anul 2019. Prin urmare, raportul dat are caracter declarativ şi nu conţin informaţii persuasive ce ar putea contrazice alegaţiile condamnatului pivind deţinerea în condiţii contrare art.3 din Convenţie, în Penitenciarul nr. 13-Chişinău, fiind de natura celor ce trebuie scrise pentru a fi scrise să pară raportul mai voluminos. Penitenciarului nr.13-Chişinău nu a prezentat careva probe pertinente care ar răsturna prezumţia de încălcare a condiţiilor invocate de către condamnatul Maxim Tcaci pentru perioada nominalizată supra, or în conformitate cu prevederile art.473^3 Codul de procedură penală. (2) Sarcina probatiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare.

Maxim Tcaci la momentul examinării plângerii depuse continua să-și ispășească pedeapsa închisorii în condițiile Penitenciarului nr.17 Rezina care, potrivit raportului CPT, sunt substanțial similare altor instituții penitenciare din RM, ce pot fi ușor calificate ca inumane și degradante, fapt pentru care necontestarea lor, nu poate fi interpretată ca întreruperea termenului de sesizare a

instanţei, prevăzut la art. 473[2] alin. (5) Cod procedură penală;

-avocatul Șova Ion în interesul condamnatului Maxim Tcaci optând întru examinarea și admiterea recursului, casarea integrală a încheierii judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 19 decembrie 2025 prin care a fost respinsă plângerea condamnatului Tcaci Maxim, admiterea integrală a plângerii condamnatului Tcaci Maxim.

În susținerea solicitărilor avocatul-recurent a precizat că, Tcaci Maxim a fost deținut în continuu în condiții contrare art. 3 CEDO. Faptul că din 2006 și până în prezent Tcaci Maxim a fost deținut în condiții inumane și degradante a fost examinat, faptul că judecătorul de instrucție nu a ținut cont și nu a dat o apreciere corespunzătoare acestui aspect nu poate fi interpretat în defavoarea recurentului Tcaci Maxim. Or, având în vedere faptul că Tcaci Maxim a făcut dovada deținerii sale în mod continuu în condiții inumane și degradante, judecătorul de instrucție nu era în drept să invoce tardivitatea plângerii.

Subliniază că, instanța de fond a dat credibilitate declarațiilor reprezentantului instituției penitenciare și informațiilor din raportul prezentat, în pofida faptului că Tcaci Maxim a arătat expres că acestea nu corespund adevărului și sunt în contradicție cu rapoartele elaborate în urma vizitelor efectuate în cadrul IP nr. 13-Chișinău. În acest sens mai menționez că datele consemnate în plângerea lui Tcaci Maxim coincid cu tabloul general recunoscut în jurisprudența CtEDO privind IP nr. 13-Chișinău.

Conform prevederilor art.447 alin.(1,2) Cod procedură penală, (1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

La data de 03 iunie 2026 referință în instanța de recurs a depus avocatul Șova Ion prin intermediul căreia a solicitat admiterea recursului declarat în interesele condamnatului Tcaci Maxim. Casarea integrală a încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 19.12.2025. Admiterea plângerii condamnatului Tcaci Maxim privind constatarea detenției în condiții contrare art. 3 CEDO. Constatarea faptului că Tcaci Maxim a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în izolatorul de detenție provizorie din mun. Chișinău, str. Tighina 6, precum și în Penitenciarul nr. 13-Chișinău, în perioada 30.03.2005 – 26.06.2006 sau, cel puțin, pentru perioada confirmată de datele ANP privind deținerea în Penitenciarul nr. 13-Chișinău, **18.05.2005 – 26.06.2006**. În subsidiar, în cazul în care instanța de recurs va considera că nu poate pronunța o soluție de admitere pe fond, solicit casarea încheierii atacate și remiterea cauzei la rejudecare, cu obligarea instanței de fond să examineze efectiv toate circumstanțele invocate, să verifice raportul

administrației, să solicite informațiile necesare de la autoritățile competente și să aplice corect prevederile art. 473²–473⁴ Cod procedură penală și standardele art. 3 și art. 13 CEDO.

Deliberând asupra motivelor invocate în cererile de recurs, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, pe baza probelor administrate și cercetate de prima instanță, Colegiul penal ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate pe caz, de a casa încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 19 decembrie 2025, și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanță, din considerentele ce succed.

În conformitate cu art.437 alin.(1) pct.4) Cod de procedură penală, **(**1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art.448 Cod de procedură penală, (1) Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit prevederilor art.449 alin.(1) pct.2) lit b) Cod procedură penală, „Judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: admite recursul**,** casând hotărârea, parţial sau integral*,* şi ia una din următoarele soluţii*,* rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului ”.

Astfel, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţi în materie penală îndreptate împotriva sa. Potrivit prevederilor art.7 Cod procedură penală „Procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod”. În orice societate democratică, protecţia persoanei este una din atribuţiile de bază ale statului. Conform art.20 al Constituţiei Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti atunci când drepturile, libertăţile şi interesele acesteia au fost violate.

Art.1 Cod procedură penală, stipulează că, „procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanţelor judecătoreşti cu participarea părţilor în proces şi a altor persoane, desfăşurată în conformitate cu prevederile Codului de Procedură Penală, având drept scop protejarea persoanei, societăţii şi statului de infracţiuni, precum şi protejarea persoanei şi societăţii de faptele ilegale ale persoanelor cu funcţii de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracţiunilor presupuse sau săvârşite, astfel ca orice persoană care a săvârşit o infracţiune să fie pedepsită potrivit vinovăţiei sale şi nici o persoană

nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală şi condamnată”.

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: 17/1) *constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor***.**

Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunţate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către judecătorul de instrucţie ceea ce a dus la atingerea dreptului deţinutului la un proces echitabil.

Din materialele cauzei, Colegiul penal reţine că Tcaci Maxim a fost condamnat prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 07 decembrie 2018 în baza art.190 alin.(1); 27, 145 alin.(2) lit.(h,i,o); 283; 186 alin.(3) lit.b); 145 alin.(2) lit.(h,i); 85 alin.(5) Cod penal fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de detenţiune pe viaţă.

Colegiul Penal constată că, în plângerea înaintată, condamnatul Tcaci Maxim solicită constatarea condiţiilor de detenţie în instituţiile penitenciare în care s-a deţinut, care conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale Penitenciarul nr. 13 Chișinău și izolatorul Comisariatului de Poliție Chișinău.

Conform prevederilor art.473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie. În aceste condiţii, termenul stabilit de legiuitor prin art.473/2 alin.(5) Cod de procedură penală, se va calcula prin prisma faptului, intrării în vigoare a Legii nr. 272, care se constatată a fi 01.01.2019.

Colegiul penal constată că, condamnatul Tcaci Maxim, s-a aflat în Penitenciarele nr.13 Chişinău, nr. 17 Rezina începând cu 30.03.2005 până în prezent.

Luând în consideraţie faptul că art. art. 473^2, 473^3 şi art. 473^4 Codul de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, Colegiul penal reţine că instanţa de fond neîntemeiat a ajuns la concluzia că, în partea ce ţine de condiţiile de detenţie în Penitenciarele nr.13 Chişinău, prevederile art.473^2 alin.(5) Cod procedură penală nu au fost respectate, or, condamnatul a fost deţinut consecutiv în penitenciarele respective începând cu 30.03.2005 şi până în prezent, nefiind eliberat din locurile de detenţie, se constată că plângerea condamnatului Tcaci Maxim a fost depusă în termeni legali.

Instanța de recurs menționează că, întru adoptarea soluției pe caz, judecătorul de instrucție cu referire la rapoartele prezentate, nu a făcut o analiză

amplă a condițiilor de detenție și cazare a condamnatului și anume ținând cont de Hotărârea Guvernului nr.583 din 26.05.2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în pct.464 stipulează, că *fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*, relevant speței Colegiul penal reținând și pct.457 al acestui Statut, care indică, că *în penitenciare deţinuţii sânt cazaţi în celule, amplasarea şi utilarea cărora este determinată în funcţie de tipul penitenciarului, regimul de deţinere şi normele de deţinere separată a deţinuţilor*, pct.460, potrivit căruia, *în penitenciarele nespecializate, în care funcţionează mai multe categorii de penitenciare, celulele sânt grupate după cum urmează: pe sectoare corespunzătoare fiecărei categorii de penitenciar; pe secţii în cadrul sectoarelor- în funcţie de regimul de deţinere a fiecărui tip de penitenciar*, și pct.461 - *în penitenciare specializate ca izolatoare de urmărire penală sînt create sectoare de detenţie corespunzătoare penitenciarului de tip semiînchis, iar în cadrul acestora- secţii corespunzătoare regimului comun şi de resocializare, pentru detenţia condamnaţilor lăsaţi în izolator pentru efectuarea lucrărilor de deservire gospodărească*, pct.463 - *pe lângă secţiile (sectoarele) de regim iniţial corespunzătoare penitenciarelor de tip închis şi semiînchis, precum şi în izolatoarele de urmărire penală se creează curţi de plimbare a deţinuţilor*, pct.467 - *celulele din blocurile de regim din penitenciare se amenajează conform anexei nr. 23 şi se asigură cu obiecte de inventar conform normelor stabilite în anexa nr. 22 la prezentul Statut*, pct.468 - *fiecare deţinut este asigurat cu un loc individual de dormit, pe care se fixează o tăblie ce indică numele şi prenumele deţinutului*, pct.474 - *alimentarea deţinuţilor se efectuează din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor minime stabilite de Guvern*, pct.475 - *alimentarea deţinuţilor se efectuează cu hrană caldă de trei ori pe zi, în orele stabilite de programul zilei, în încăperi speciale sau în celule. După primirea hranei, vesela utilizată de către deţinuţi este supusă prelucrării sanitare. Pentru menţinerea ordinii în timpul alimentării, în cantine sînt prezenţi reprezentanţi ai administraţiei penitenciarului*, pct.477 - *deţinuţilor li se asigură acces permanent la apă potabilă*, pct.491 - *în penitenciare se asigură respectarea strictă a regulilor sanitar-igienice şi antiepidemice stabilite*, pct.496 - *dezinfectarea încăperilor de locuit, social-comunale şi a depozitelor se efectuează periodic, conform normelor sanitare stabilite*, pct.497 - *administraţia instituţiei asigură funcţionarea ritmică a ospătăriilor, uscătoriilor, frizeriilor şi altor obiecte de menire social-comunală*, pct.501 - *asistenţa medicală potrivit legii se acordă de către un personal medical calificat, în mod gratuit, ori de cîte ori este necesar sau la cerere*, pct.502 - *orice penitenciar trebuie să aibă la dispoziţie serviciul cel puţin un medic generalist, un medic stomatolog şi un medic psihiatru. În penitenciarele cu capacitatea de*

detenţie de 100 şi mai multe locuri, pe lîngă unitatea medicală, sînt create centre curative staţionare.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal indică, că potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2022, în perioada 5-13 decembrie 2022, CPT a realizat o vizită ad-hoc în Republica Moldova. CPT-ul a vizitat 3 instituții penitenciare (P4, P13 și P18), dispunând autorităților ca 5 măsuri urgente de îndeplinit (în vizita precedentă din 2020 au fost dispuse doar 3 măsuri urgente). Potrivit datelor ANP, la data de 1 ianuarie 2023 în instituțiile penitenciare erau deținute 6084 persoane (în 2021 - 6396 deținuți), dintre care 1037 preveniți (în 2021 -1694), 326 femei (în 2021 - 370), 34 minori (în 2021 - 58), 1 minoră, nicio mamă cu copii (în 2021 - 6 mame cu 6 copii sub 3 ani), 72 foști funcționari publici (în 2021 - 117) și 128 condamnați pe viață (în 2021 - 127). Majoritatea penitenciarelor nu pot asigura fizic plafonul minim de detenție. Totodată, se invocă că de către Ministerul Justiției s-a stabilit că în anul 2022 plafonul de detenție este depășit în P - 3 unde se dețin 382 persoane în loc de 366; în P- 4 unde se dețin 783 persoane în loc de 326; *în P-13 unde se deţin 816 persoane în loc de 815*. În vizitele sale, *CpPT a constatat supraaglomerarea spaţiilor în P3*, P4 și P18 (cu mult peste capacitatea stabilită prin OMJ nr. 150). În anul 2022, angajații OAP au efectuat două vizite de monitorizare în P7 (vizită tematică) și P18 (vizită de follow-up). *Totodată, membrii CpPT au realizat vizite în cinci instituţiile penitenciare (P16,* P17, *P3, P4 şi P13). Constatări în urma vizitelor: condiţiile materiale de detenţie rămân inumane* – Raportul OAP de vizită de follow-up la P-18 (18/05/2022). *Raportul CpPT de vizită la P - 13*: *Condiţiile de detenţie din P - 13 sunt precare şi improprii. P- 13 în continuare este suprapopulat. Lipsesc sau sunt insuficienţi angajaţi şi supraveghetori, butoane de apel pentru solicitarea ajutorului. Nu sunt servicii de salubrizare/spălare a lenjeriei. Spaţiile de plimbare sunt utilizate inclusiv pentru uscarea hainelor. Persistă violenţa între deţinuţi şi actele de autovătămare, drept consecinţă sancţionarea disciplinară pentru asemenea acţiuni. CpPT constată accesul dificil în unitatea medicală pentru persoanele cu dizabilităţi sau în etate*.

Cu referire la acest aspect, în Rapoartele anuale ale Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Mai mult ca atât, Colegiul denotă că la aprecierea încălcării art.3 CEDO nu pot fi luate în consideraţie doar criteriile principale cum ar fi: suprafaţa ce revine fiecărui deţinut, condiţii sanitare, dar şi sistemul de canalizaţie, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existenţa lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din R. Moldova nu ating un prag minim de suficienţă.

Instanța de recurs reține faptul, că de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr.17 Rezina, s-a prezentat o informație generală cu privire la suprafața ce revine unui deținut în celulele în care a fost deținut Tcaci Maxim din care reiese, că în general suprafata standart de 4 m^2 per deținut nu a fost probată inclusiv şi respectarea condițiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalațiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai, că deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical în vederea acordării ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare (art.473^3 alin. (2) din Cod de procedură penală).

Subsecvent, Celegiul penal reţine că, alegaţiile reprezentatului Penitenciarului nr.17 Rezina, la aceste aspecte, sunt declarative şi lipsite de suport probatoriu, la raport nefiind anexate fotografiile celulelor în care s-a deţinut Tcaci Maxim, fapt ce oferă credibilitate afirmaţiilor condamnatului referitor la condiţiile în care a fost deţinut pe perioada 18.05.2005-26.06.2006.

Totodată, administrația Penitenciarului nr.17 Rezina a dat răspuns privitor la condițiile de detenție a condamnatului Tcaci Maxim, întocmind raportul conform art.473^2 alin.(2) Cod procedură penală și anume *acesta s-a deținut în perioada 18.05.2005-26.06.2006 în celule nr.60 cu suprafața totală de 24,1 m^2* .Totodată, numărul de paturi instalate în celule de deținere (conform indicilor din tabel), reprezintă capacitatea maximă de cazare în condiţiile de fluctuaţie a persoanelor deţinute în instituţie la diferite perioade de timp, acesta, însă nu reprezintă, un indicator potrivit căruia se poate stabili numărul de persoane real cazate în celulele respective, la un anumit moment existând posibilitatea ca acest indice să fie mai mic.

Subsidiar, cu referire la celelalte alegaţii ale condamnatului referitor la lipsa spațiului personal, somn pe podeaua de beton, lipsa separării veceului de spațiul locativ, lipsa ventilației, imposibilitatea de a face baie, lipsa plimbărilor, alimentație insuficientă, lipsa coletelor, lipsa igienei, insecte, lipsa asistenței medicale, acces limitat la apă, lipsa luminii naturale, umezeală, lipsa condițiilor pentru spălarea și uscarea hainelor, precum și detenția în celule amplasate în

subsol/semisubsol, Colegiul menţionează că, probele anexate în raport nu combat argumentele condamnatului, iar ca urmare se consideră că dificultăţile cu care s-a confruntat Tcaci Maxim pe parcursul detenţiei sale în Penitenciarul nr.13 Chişinău pe perioada *18.05.2005-26.06.2006*, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Contrar alegațiilor instanței de fond, Colegiul penal rămâne solidar cu invocările condamnatului referitor la faptul că dificultătile cu care s-a confruntat el pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.13 pe perioada 18.02.2005-26.06.2006 pe un termen de 405 zile, (conform datelor din raportul nr.2/2537 f.d.23), au depăşit nivelul inevitabil de suferintă inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Conventie, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Având în vedere că, la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul conform art.473^4 alin.(6) Cod de procedură penală, a prevăzut că *în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă*, Colegiul considerând necesar de a admite plângerea condamnatului Tcaci Maxim, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție și conform art.473^4 Cod de procedură penală, constată deținerea acestuia pe perioada supra vizată în instituția penitenciară nr.13 Chișinău, în condiții contrare art.3 CEDO.

Finalmente, Colegiul remarcă că, instanța de fond corect a respins ca neîntemeiată partea plângerii referitoare la izolatorul de detenție provizorie din mun. Chișinău, pe motiv că acel loc de detenție nu făcea parte din sistemul Administrației Naționale a Penitenciarelor, deoarece Administrația Națională a Penitenciarelor și instituțiile din subordinea sa nu dețin competențe de administrare, organizare sau control asupra izolatoarelor de detenție provizorie, acestea fiind gestionate de o altă autoritate publică. În consecință, eventualele încălcări ale drepturilor persoanelor deținute în cadrul acestui izolator nu pot fi imputate Administrației Naționale a Penitenciarelor, care nu are calitate procesuală pasivă în ceea ce privește pretențiile întemeiate pe condițiile de detenție din această instituție. Prin urmare, instanța a apreciat în mod corect că pretențiile formulate împotriva Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la perioada detenției în izolatorul de detenție provizorie sunt neîntemeiate.

Or, prevederile art.473^2 alin.(1) Cod procedură penală expres stipulează că, plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru

apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul, după caz, din care a fost eliberat.

În împrejurările constatate, instanţa de recurs ajunge la concluzia că recursurile condamnatului și apărării urmează a fi admise, cu casarea încheierii instanței de fond, rejudecarea cauzei și emiterea unei hotărâri noi în sensul descris supra.

În conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.2) lit.b) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curţii de Apel Nord,

D E C I D E :

Admite recursurile declarate de către condamnatul Tcaci Maxim și avocatul acestuia Șova Ion, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 19 decembrie 2025, privind examinarea plângerii condamnatului **Tcaci Maxim** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, încheiere care se casează, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri noi, după cum urmează.

Se admite plângerea condamnatului **Tcaci Maxim**.

Se constată faptul că, condamnatul **Tcaci Maxim** a fost deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău în perioada 18.05.2005-26.06.2006, în condiţii contrare prevederilor art.3 din CEDO, în total 405 zile.

În latura respingerii capătului plângerii condamnatului Tcaci Maxim referitor la constatarea detenției în condiţii contrare art.3 CEDO, în izolatorul Comisariatului de Poliție Chișinău ca fiind neîntemeiată, se mențin dispozițiile încheierii instanței de fond.

În condițiile art.473^4 alin.(6) Cod procedură penală, se explică lui Tcaci Maxim că este în drept să înainteze acțiune civilă în instanța de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.